

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 14. marts 2024
Sagsnummer: 2024-314

./.

Til udvalgets orientering fremsendes hermed samlenotat for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024.

Jacob Jensen

/

Jesper Wulff Pedersen

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024

1. Behov for svar på de aktuelle udfordringer for i landbrugssektoren
- *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 2
2. Markedssituationen for landbrugsvarer
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 9
3. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2024 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis
- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde*
KOM (2024) 114
Side 15

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 26. marts 2024

1. Behov for svar på de aktuelle udfordringer for i landbrugssektoren KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. februar 2024. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Der har i begyndelsen af 2024 været protester fra landbrugssektoren i flere medlemsstater, som bl.a. har haft fokus på rammevilkårene for landbrugssektoren. Der sigtes både på reduktion af nationale tilskud, nye grønne krav og administrative byrder i den seneste reform af EU's fælles landbrugspolitik og om forventede nye krav under den europæiske grønne pagt inden for bl.a. klima, naturgenopretning og pesticider. I protesterne har der også været peget på behovet for rimelige afsætningspriser for landbrugerne og rejst kritik af handelsaftaler og import fra tredjelande, der ikke producerer under samme produktionsstandarder og miljøkrav. Kommissionens formand har den 25. januar 2024 lanceret en "strategisk dialog om fremtidens europæiske landbrug". Kommissionsformanden har desuden meddelt, at Kommissionen vil lette byrderne for landbrugerne og trække forslaget om bæredygtig anvendelse af pesticider tilbage. Det forventes endvidere, at Kommissionen i marts 2024 vil fremlægge forslag om ændring af visse elementer i basisforordningerne for den fælles landbrugspolitik. Regeringen ønsker, at den fælles landbrugspolitik har fokus på den grønne omstilling, og at den gøres enklere og mere markedsorienteret. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024 med henblik på udveksling af synspunkter.

Baggrund

Formandskabet lægger op til en drøftelse af behovet for både hurtige og strukturelle svar på den aktuelle krisesituation i landbrugssektoren, og Kommissionen vil informere om tiltag i den sammenhæng.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Der har inden for det seneste halve år og særligt i begyndelsen af 2024 været flere protester og demonstrationer fra landbrugere i bl.a. Belgien, Nederlandene, Frankrig, Grækenland, Italien, Letland, Tyskland, Rumænien, Spanien og Polen.

Den nuværende fælles landbrugspolitik 2023-27 er under implementering. Hovedparten er implementeret i 2023, men visse dele kan implementeres i løbet af perioden. Kommissionen og formandskabet har dette halvår indledt drøftelser om fremtidens landbrug og den fælles landbrugspolitik efter 2027. Kommissionen har den 25. januar 2024 igangsat en "strategisk dialog om fremtidens europæiske landbrug", hvor en bred kreds af aktører fra fødevarekæden og interessenter er inviteret med henblik på at danne bro og undgå en polariseret debat om EU's fremtidige landbrugs- og fødevarsystem.

Protesterne sigter på en række forskellige temaer, som f.eks. reduktion af nationale tilskud, nye grønne krav om bl.a. braklægning og administrative byrder i den seneste reform af EU's fælles landbrugspolitik og om forventede nye krav under den europæiske grønne pagt inden for bl.a. klima og pesticider samt i forbindelse med implementeringen af naturgenopretningsforordningen. I protesterne har der også været peget på behov for rimelige priser samt effekten af handelsaftaler med bl.a. Ukraine og Mercosur (handelsblok bestående af Argentina, Brasilien, Paraguay og Uruguay). Landbrugerne anfører, at de skal

konkurrere mod billigere produkter, der ikke skal leve op til de samme miljøkrav og produktionsstandarder, som landbrugerne i EU er underlagt. I Letland har protesterne sigtet mod import af korn og andre landbrugsprodukter fra Rusland og Belarus. Letland har den 23. februar 2024 vedtaget et nationalt importforbud for korn og visse andre landbrugsprodukter fra Rusland og Belarus.

Handlen med Ukraine er særligt for nabolandene, men også visse andre medlemsstater, blevet et fokuspunkt med ønske om begrænsning af importen af landbrugsvarer fra Ukraine. Det drejer sig især om sukker, fjerkræ og æg, hvor der har været en stor procentvis stigning af import siden etablering af den midlertidige told- og kvotefri adgang for import fra Ukraine. Kommissionen har i forslaget til etårig forlængelse af den ensidige handelsliberalisering tillige foreslået en automatisk nødbremse for følsomme produkter (fjerkræ, æg og sukker), der sikrer genindførsel af told, hvis importen overstiger gennemsnittet for 2022-23. Nogle medlemsstater, herunder Slovakiet, Polen og Rumænien, har givet udtryk for, at Kommissionens forslag ikke begrænser import fra Ukraine tilstrækkeligt. Bl.a. mener man, at grænsen for aktiveringen af nødbremsen skal beregnes ud fra mængden af import i årene før Ruslands invasion.

Hertil kommer en række forhold såsom nationale besparelser på tilskud/skattefordele for diesel for landbrugerne, hvilket gør sig gældende i Tyskland, Rumænien og Litauen, priser på elektricitet i Grækenland og planer om reduktion af brugen af kvælstof i Nederlandene og Belgien. I Polen og Rumænien har protesterne bl.a. ført til blokering af grænseovergange til Ukraine. I Belgien har der været blokader af grænseovergange og havne på grund af utilfredsheden med import af produkter fra tredjelande.

EU-initiativer

Kommissionen har ved flere lejligheder understreget den vigtige rolle, som landbrugerne i EU spiller, både i relation til produktion af fødevarer og liv i landdistrikterne samt ved at bidrage til klimamålsætninger og beskyttelse af miljøet. Landbruget og landbrugerne står dog over for en række udfordringer som bl.a. følgerne af krigen i Ukraine samt klimaforandringer med tilhørende tørke, skovbrande og oversvømmelser, der alle har konsekvenser for landbrugernes produktion og indkomst.

For at understøtte og udvikle fremtidens landbrug har Kommissionen opfordret til mere dialog og mindre polarisering på tværs af emner som f.eks. pesticider og gødning. Kommissionen har derfor iværksat en strategisk dialog om fremtidens europæiske landbrug. Dialogen omfatter en bred kreds af aktører fra hele fødevarerekæden, herunder landbrugere, landbrugsorganisationer, fødevarereproducenter, grønne organisationer, videnskabsfolk, forbrugere, dyrevelfærdsorganisationer m.m., der kan bidrage til udviklingen af fremtidens landbrug i EU. Den strategiske dialog blev igangsat den 25. januar 2024, og der vil herefter blive afholdt en række tematiske møder. Arbejdet fortsættes frem mod sommeren 2024, og der forventes fremlagt en rapport med resultaterne i september 2024. På møde i Det Europæiske Råd den 1. februar 2024 blev udfordringerne og landbrugernes bekymringer samt den vigtige rolle, som landbruget spiller, også drøftet. Betydningen af den fælles landbrugspolitik blev understreget, og stats- og regeringscheferne opfordrede Rådet og Kommissionen til at arbejde videre med problemstillingerne. Emnet skal endvidere drøftes på møde i Det Europæiske Råd den 21.-22. marts 2024.

Kommissionsformanden har endvidere annonceret, at Kommissionen vil foreslå administrative byrdelempelser for landbruget. Dette var et emne på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. februar 2024, hvor konkrete forslag til forenkling og den videre behandling af disse blev drøftet. Der var fra mange medlemsstater et ønske om, at også forordningerne, som udgør den juridiske ramme for den fælles landbrugspolitik og andre tilknyttede områder, blev åbnet med henblik på at opnå lettelser og svare på landbrugernes kritik. Kommissionen viste imødekommenhed i forhold til at tage flere skridt for at opnå reduktion af byrder for landbrugerne og i forhold til de forslag, som mange medlemsstater fremsendte. Sam-

tidig anførte Kommissionen, at de juridiske rammer indeholder betragtelig fleksibilitet for medlemsstaterne i forhold til udformningen af de strategiske planer, herunder udformningen af tilskudsordninger og kontrollen af disse.

Kommissionen grupperede medlemsstaternes forslag i fem, hvor den første gruppe omhandler forvaltningen af de strategiske planer, den årlige præstationsrapport, visse elementer af det integrerede administrations- og kontrolsystem samt sanktionssystemet. Den næste gruppe vedrører den grønne arkitektur af den fælles landbrugspolitik, primært med fokus på forpligtelser under konditionalitet og kontrol. Den tredje gruppe omhandler forslag knyttet til risiko- og kriseforvaltning i landbruget. Den fjerde vedrører forslag knyttet til andre elementer under den fælles landbrugspolitik som f.eks. koblet støtte, social konditionalitet og støtteordninger inden for markedssektorerne, mens den sidste gruppe vedrører regulering uden for den fælles landbrugspolitik om f.eks. skovrydning, skovovervågning, sanitære regler og vedvarende energi.

Kommissionen havde endvidere haft dialog med europæiske landbrugsorganisationer, som særligt havde opfordret til forenkling af de administrative byrder for landbrugerne, og understreget behovet for en stabil politisk ramme. Kommissionen anførte endvidere, at dialogen viste om yderligere tiltag mod illoyal handelspraksis, markedsforvaltning og særlig behandling af små landbrug og økologisk landbrug.

På den baggrund fandt Kommissionen det relevant at overveje en række tiltag på kort sigt (første og andet kvartal 2024), som kan implementeres uden ændring af basisforordningerne. Det drejer sig bl.a. om øget fleksibilitet i beregning af andelen af permanente græsarealer, når der sker strukturelle ændringer som f.eks. fald i husdyrproduktionen. Man ville også revurdere metoden for kvalitetsevalueringen af arealmonitoreringsystemet og afklare anvendelsen af geo-refererede foto med henblik på at reducere byrden for landbrugerne. Kommissionen så ligeledes muligheder for afklaringer vedrørende eksempelvis force majeure og ekstraordinære omstændigheder og udveksling af praksis, som kunne rationalisere kontrollen med henblik på at reducere den administrative byrde for landbrugerne og opnå mere enkle ordninger.

Kommissionen viste endvidere åbenhed for at overveje tiltag, som ville forudsætte en ændring af basisretsakterne for den fælles landbrugspolitik. Dette gjaldt i f.eks. i forhold til krav under konditionalitet som GLM-krav, at undtage små landbrug (under 10 hektar) fra kontrol af konditionalitet og om økologer kunne undtages fra visse krav. Ligeledes ville man give mere fleksibilitet til flere ændringer af de strategiske planer. På mellemlangt sigt overvejes også øget erfaringsudveksling af best practice om koordinering af konditionalitetskontrol og kontrollen udført i henhold til EU-lovgivning inden for klima, miljø og dyrevelfærd, samt at begrænse forpligtelsen til at registrere brugen af plantebeskyttelsesmidler, som kun indeholder aktive stoffer, der anses for at være biologiske og at ændre krav til ansøgning om godkendelse af flysprøjtning med pesticider, samt krav til journalføring af behandling af dyr med medicinske produkter.

Derudover vil Kommissionen gennemføre studier om forenkling set fra landbrugernes synsvinkel og de administrative byrder set fra betalingsorganernes side. Kommissionen har i den sammenhæng bl.a. åbnet en online-undersøgelse den 8. marts - 7. april 2024 blandt landbrugere om forenkling og administrative byrder.

Endelig tilkendegav Kommissionen, at man inden rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024 ville forberede initiativer til forbedring af landbrugernes position i fødevareforsyningskæden og til at beskytte dem mod illoyale handelspraksisser.

Status for iværksatte initiativer

Kommissionen har i forordning (EU) 2024/587 givet medlemsstaterne mulighed for i 2024 at fravige et af kravene om god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM), som skal overholdes for udbetaling af den fulde direkte støtte. Det drejer sig om kravet om, at landbrugerne skal udlægge en mindsteandel af ikke-produktive elementer og arealer på bedriftens omdriftsarealer. Medlemsstaterne kan træffe beslutning om, at GLM8-kravet kan opfyldes uden, at landbrugeren skal udlægge en andel af bedriftens omdriftsarealer til ikke-produktive elementer og arealer, hvis 4 pct. af bedriftens omdriftsareal afsættes til ikke-produktive arealer og landskabstræk, og/eller kvælstoffikserende afgrøder og/eller efterafgrøder uden brug af pesticider. Hvis medlemsstaten træffer beslutning om at anvende undtagelsen, vil den være gældende i 2024.

Kommissionen forventes medio marts 2024 at oversende forslag til ændring af reglerne for GLM-krav 1 om opretholdelsen af permanente græsarealer til Europa-Parlamentet og Rådet. Forslaget åbner mulighed for, at medlemsstaten i tilfælde af strukturændringer kan genberegne referenceandelen af permanente græsarealer og giver medlemsstaterne en vis fleksibilitet, hvis landbrugerne ved fald i andelen af permanente græsarealer skal pålægges at reetablere omlagte permanente græsarealer.

Kommissionen forventes i marts 2024 at offentliggøre en revideret version af EU-metodepapiret om kvalitetsevaluering af arealmonitoreringssystemet med henblik på at reducere kontrolbyrden for landbrugerne og administrationen.

Det forventes endvidere, at Kommissionen i marts 2024 vil fremlægge forslag om ændring af visse elementer i basisforordningerne for den fælles landbrugspolitik, som vil skulle vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure af Rådet og Europa-Parlamentet.

Kommissionsformanden har endvidere den 6. februar 2024 oplyst, at Kommissionen vil trække forslag KOM(2022)305 om bæredygtig anvendelse af pesticider, som bl.a. tog sigte på Kommissionens målsætning om en halvering af anvendelsen af pesticider.

Fødevarerforsyningskæden

Der er i flere medlemsstater også fokus på landbrugernes position i fødevarerforsyningskæden. Europa-Parlamentet og Rådet direktiv 2019/633/EU om urimelig handelspraksis i relationer mellem virksomheder i landbrugs- og fødevarerforsyningskæden har til hensigt at fjerne eller begrænse visse former for handelspraksis, såkaldt urimelig handelspraksis. Direktivet omfatter handel mellem små og mellemstore virksomheder (SMV'er) som leverandører og producenter samt store virksomheder som købere i samtlige led af landbrugs- og fødevarerforsyningskæden. Direktivet introducerer konkrete handlingsforbud, der anses som illoyale handelspraksisser, hvilke skal beskytte de mindre leverandører og producenter mod urimelig anvendelse af købermagt fra eksempelvis større detailvirksomheder. Det drejer sig blandt andet om forbud mod, at køberen kan betale sine leverandører senere end 30 dage efter levering af letfordærlige landbrugs- og fødevarer samt 60 dage efter levering af andre, ikke-letfordærlige landbrugs- og fødevarer. I direktivet defineres letfordærlige landbrugs- og fødevarer som produkter, der grundet deres beskaffenhed eller forarbejdningsstadium kan vurderes uegnede til salg inden for 30 dage efter høst, produktion eller forarbejdning.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning 1308/2013 om den fælles markedsordning, der udgør en del af den fælles landbrugspolitik, fastsætter endvidere regler om muligheden for etablering af producentorganisationer med henblik på bl.a. at styrke landbrugernes position og samarbejde, ligesom der er regler, som muliggør kollektive forhandlinger om priser mellem en producentorganisation og opkøbere af mælk, samt at medlemsstaterne kan indføre krav om skriftlige kontrakter.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er ikke redegjort for gældende dansk ret i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes. Eventuelle forslag vil kunne have en betydning for beskyttelsesniveauet.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer er meget optaget af, at det momentum, der er skabt, også anvendes til at sikre reelle forbedringer og forenklinger for danske landmænd og fødevarerivirksomheder.

I forhold til det allerede fremlagte forslag om en undtagelse for GLM 8-kravet om udlægning af fire procent ikke-produktive arealer, så vil Landbrug & Fødevarer påpege det urimelige i, at det også for 2024 ser ud til, at det kun er danske landmænd (eventuelt også landmænd i et par andre medlemsstater), der skal leve op til kravet. Det er konkurrenceforvridende og undergravende for princippet om fælles regler i landbrugspolitikken. I forhold til GLM 1-kravet så opfordrer Landbrug & Fødevarer, at også strukturudviklingen i Danmark tages i betragtning i det kommende forslag fra Kommissionen, så det sikres, at risikoen for at udløse kravet om retablering af permanente græsarealer i Danmark minimeres væsentligt.

I forhold til arealmonitoreringssystemet er Landbrug & Fødevarer optaget af, at det reelt fører til forenklinger for landmændene. Som det er nu, er Landbrug & Fødevarer blandt andet meget bekymret for, at man de facto har vendt bevisbyrden om, således at det ved uenighed er landmanden, der ved hjælp af geo-refererede billeder skal bevise hvilken afgrøde, der står på en mark. Samtidigt bør hele sanktions-systemet gentænkes. Det giver ikke mening at have et system med hårde sanktioner for ”gentagne overtrædelser” og ”forsætlige overtrædelser”, når myndigheder på baggrund af satellitbilleder har fuldt overblik over, hvilke afgrøder, der står på alle marker.

Det forventes også, at Kommissionen vil fremlægge et forslag om ændring af visse elementer i basisforordningen. Indholdet er i sagens natur ukendt, men Landbrug & Fødevarer vil være optaget af, at man har fokus på at ændre og/eller justere i en række af GLM-kravene, så de bedre harmonerer med god landmandspraksis. Det gælder blandt andet i forhold til kravene om afgrøderotation og udlægning af ikke-produktive arealer (GLM 8). I forhold til GLM 8 er Landbrug & Fødevarer optaget af, at kravet fjernes, og at ønsket om øget biodiversitet i stedet sikres gennem anvendelse af bioordninger, hvor det sikres, at udtagning af arealer sker langt mere målrettet.

Men i forbindelse med en mere grundlæggende diskussion af gældende forordninger vil Landbrug & Fødevarer også stærkt opfordre regeringen til at presse på for, at det bliver muligt at udnytte de op til 1,6 mia. kr. i det tidligere landdistriktsprogram, der ellers risikerer ikke at blive udnyttet. Det kan ske ved at justere de gældende regler for, hvad der defineres som en "grøn" investering; at redefinere de såkaldte "no-backsliding"-princip; samt sikre at deadline for udnyttelse af midlerne forlænges med 2 år (forlænge den såkaldte N+3-regel til en N+5-regel). En sådan tilpasning vil kunne sikre en meget betydelig hjælp i form af medfinansiering af den grønne omstilling, som danske landmænd skal igennem i de kommende år.

Økologisk Landsforening advarer mod at besvare protesterne i landbrugssektoren sænker hastigheden og målene for den grønne omstilling. Tilpasninger i rammevilkårene skal ikke have til formål at sænke de grønne ambitioner. Ændringer skal derimod skabe bedre grundlag for grøn omstilling. Der er behov for, at der sikres sammenhæng mellem produktionsomkostninger og aftrykket på naturressourcerne og dyrevelfærden. Det skal ledsages af en accept af, at befolkningerne skal være villige til at prioritere fødevarer i deres disponible indkomst. EU kan understøtte dette med aktiviteter rettet mod befolkningerne, så de kender konsekvenserne af den nuværende situation, hvor mad har meget lav prioritet.

Fremfor at lempe GLM-kravene og overveje at gå tilbage til en situation, hvor økologi er grønt per definition, bør der foretages justeringer i indretningen af EU's landbrugsstøtte i tråd med Jord til bord-strategien. I Jord til bord-strategien står der, at fremfor at få landbrugsstøtte for at eje jord, skal landbrugsstøtten bruges til at betale landbrug, der leverer på grønne ambitioner. Økologisk Landsforening anbefaler, at Danmark arbejder for, at konditionalitetskravene fastsættes, så de afspejler de enkelte medlemsstaters forpligtelser i forhold til klima (Fit for 55), Naturgenopretningsloven, Vandrammedirektivet og Nitratdirektivet, Bæredygtig anvendelse af pesticider og dyrevelfærdsregler. Kravene skal målrettes nationale forpligtelser og regionale forhold. Fordelingen af landbrugsstøtten skal følge dokumenterede resultater, hvor overskridelse af konditionalitetskravene skal føre til støttræk, og resultater der er bedre end konditionalitetskravene udløser ekstra støtte. Over tid skal der kun betales landbrugsstøtte til bedrifter, der leverer resultater, der er bedre end konditionalitetskravene. Denne model følger princippet om public good for public money, og vil facilitere en grøn omstilling. Modellen betyder ligeledes, at økologien ikke skal have særbehandling.

I tillæg til omstilling af landbrugsstøtten, er der ifølge Økologisk Landsforening behov for, at EU understreger nødvendigheden af, at afgiftssystemer understøtter sande priser på fødevarer, så der er sammenhæng mellem pris og de reelle omkostninger på det omgivende miljø, natur, klima og dyrevelfærd, hvilket også indgår som en anbefaling i EU's Jord til bord-strategi. Ligeledes er det nødvendigt at undgå, at indsatsen for den grønne omstilling undermineres som følge af internationale handelsaftaler. Der er behov for at finde en løsning med inspiration i CBAM også ved handel internt i EU.

Danmarks Naturfredningsforening har noteret sig de voldsomme landmandsprotester i store dele af Europa. Foreningen har også bemærket, at protesterne er ret diffuse i deres krav, men er meget voldsomme og aggressive. Det er Danmarks Naturfredningsforenings klare indtryk, at landmændene protesterer over nogle vilkår, som ikke nødvendigvis har med den førte politik at gøre. Mange landmænd er pressede økonomisk og peger derfor på udefrakommende faktorer, som miljøkrav, frihandelsaftaler og det potentielle Ukrainske EU-medlemskab. Et medlemskab, der vil rokke fundamentalt ved den centrale del af den fælles landbrugspolitik, nemlig grundbetalingen, som formentlig ikke vil kunne opretholdes, som den er i dag. Det vil betyde en voldsom nedgang i den direkte støtte til den enkelte landmand. Det er også Danmarks Naturfredningsforenings klare indtryk, at det langt fra er specifikke dele af miljøreguleringen eller administrationen af disse, der gør landmændene vrede. Det er en følelse uretfærdighed og usikkerhed.

Danmarks Naturfredningsforening mener derfor, at det vil være en eklatant misforståelse, hvis Kommissionen benytter landbrugsprotesterne til yderligere at lempe på miljøkrav, som det for nylig var tilfældet på pesticidområdet. Det ville tværtimod være langt mere hensigtsmæssigt at bruge den fælles landbrugspolitik til at honorere landmændene til at dyrke og producere på en måde, der er hensigtsmæssig for klima, biodiversitet, miljø og bundlinjen hos den enkelte.

Det kunne bl.a. være ved at animere til at substituere dyrkning af mad direkte til mennesker i stedet for foder til dyr. På den måde kan vi dyrke langt mere mad på færre arealer. Og måske til en højere pris pr. kilo korn f.eks. Det kunne også være at animere til at dyrke afgrøder, som kan substituere animalsk protein med planteprotein i form af bælgplanter. Økologi, dyrevelfærd, klimatiltag, vedvarende græsmarker, skovrejsning etc. er alle områder, hvor vi forventer, at landmændene bidrager, men hvor vi ikke nødvendigvis honorerer i tilstrækkeligt omfang.

Danmarks Naturfredningsforening er enige med landmændene i, at reguleringen af de forskellige miljø/natur/klimaordninger er alt for rigide og på ingen måde motiverer til at ændre dyrkningspraksis. Tværtimod så er det alt for besværligt og risikabelt at indgå i aftaler om ændringer, fordi der hele tiden hænger en trussel om at blive modregnet i støtten, hvis ikke man opfylder kravene til punkt og prikke. Derfor er der alt for lille interesse i at benytte sig af de muligheder, der trods alt er til stede allerede.

Danmarks Naturfredningsforening påpeger, at en del af landmændenes pressede økonomi bunder i, at de fleste større supermarkeds kæder har kredit hos landmændene i op til flere måneder. Det sætter store krav til landmændenes kassekredit, at de ofte først afregnes mange uger eller måneder efter, de har afleveret til grossisten. Det gælder også herhjemme. Danmarks Naturfredningsforening finder dette urimeligt, idet det bemærkes, at det er noget, der ligger uden for en egentlig regulering. Danmarks Naturfredningsforening mener dog, at det ville klæde både detailhandel og politikere, at man i højere grad fik sat spot på den enorme urimelighed. F.eks. ved at indføre et kodeks for grænser for afregning for varer.

Alt i alt er Danmarks Naturfredningsforening chokeret over, at Kommissionen har ladet sig skræmme af landmændenes demonstrationer til at lempe miljøregler og skabe udsigt til endnu flere dereguleringer af den fælles landbrugspolitik. Foreningen finder det paradoksalt at følge debatten: Landmændene er bl.a. vrede over ikke at få tilstrækkelig hjælp til at stå igennem de store hændelser, der er forårsaget af bl.a. klimaforandringerne. Samtidig protesterer de imod at skulle indrette deres produktion, så den i højere grad er klimavenlig.

Danmarks Naturfredningsforening finder, at der må kunne findes løsninger, som både forsikrer landmændene om, at deres produktion og deres produkter er nødvendige og velkomne og samtidig hjælper dem med at indrette deres produktion, så den foregår inden for de planetære grænser. Danmarks Naturfredningsforening bemærker i forlængelse heraf, at det, der foregår lige nu, er det stik modsatte. Miljøkravene lempes uden, at de fundamentale problemer i landbruget adresseres.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Flere af medlemsstaterne har nationalt imødekommet eller delvist imødekommet kravene fra landbrugerne eller tilkendegivet, at man vil arbejde for ændringer, som kan hjælpe landbruget. Der ventes generelt et fokus på behovet for styrket dialog i fødevarekæden og behov for bedre regulering og forenkling, samt lettelse af byrder for landbruget. Kommissionens tiltag indtil videre vil ikke anses for tilstrækkelige, og det forventes, at der vil være bred opbakning til de forslag, som Kommissionen forventes at offentliggøre i marts måned, jf. overfor, men at der også vil blive efterspurgt yderligere forenkling. Der ventes også kritik af, at den fælles landbrugspolitik er blevet for kompleks og med for mange formål, som ikke direkte vedrører fødevarerproduktion.

Flere medlemsstater kan også i relation til handel forventes at foreslå såkaldte ”spejlbestemmelser”, som skal sikre, at importerede landbrugs- og fødevarer også lever op til de produktionsstandarder, der gælder i EU. Der ventes tillige efterspørgsel efter indsatser for at forbedre landbrugernes position i fødevarerforsyningskæden, herunder øget markedstransparens med fokus på fortjenstmarginer samt håndhævelse og om nødvendigt revision af direktivet om illoyal handelspraksis på fødevarerområdet (UTP).

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser drøftelsen i Rådet (landbrug og fiskeri) velkommen. Regeringen ønsker generelt, at den fælles landbrugspolitik har fokus på den grønne omstilling, og at den gøres enklere og mere markedsorienteret. Regeringen ønsker at undgå en renationalisering af den fælles landbrugspolitik. Regeringen er opmærksom på de udfordringer og usikkerheder, som landbruget i EU står over for. Særligt et styrket fokus på regelforenklning og bedre regulering er vigtigt for at understøtte sektorens konkurrenceevne og for at lykkes med den grønne omstilling. Regeringen mener, at det er vigtigt at fastholde det langsigtede perspektiv for landbrugets udvikling, herunder i forhold til en fortsat grøn omstilling og behov for et styrket bidrag til EU's klimaindsats. Regeringen mener, at eventuelle undtagelser fra grønne krav skal være af midlertidig karakter, samt at det skal være frivilligt for medlemsstaterne at anvende eventuelle undtagelser. Regeringen støtter omfattende, ambitiøse og bæredygtige handelsaftaler generelt, herunder på landbrugsområdet. Det er vigtigt at fastholde et velfungerende indre marked for landbrugsvarer i EU med lige rammevilkår uden yderligere markedsregulering eller afvigelser fra konkurrencelovgivningen. Regeringen vil opfordre Kommissionen til at fortsætte sin overvågning af markedssituationen.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 23. februar 2024 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. februar 2024, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. februar 2024.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

2. Markedssituationen for landbrugsvarer KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Markedssituationen i EU er forholdsvis stabiliseret i forhold til de foregående to år. Den russiske invasion af Ukraine påvirker dog fortsat markedssituationen for landbrugsvarer på en række områder med prisudsving på fødevarer, foder, handelsgødning og energi. Polen og Ungarn har indført nationale importforbud for korn fra Ukraine, efter de særlige EU-regler om forbud mod salg af ukrainsk korn i Polen, Ungarn, Slovakiet, Bulgarien og Rumænien udløb den 15. september 2023. Samtlige grænseovergange mellem Polen og Ukraine er blokeret af polske landbrugere, der er utilfredse med importen fra Ukraine. Letland har indført nationalt importforbud for korn fra Rusland og Belarus. Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked med lige konkurrencevilkår og begrænset og målrettet ekstraordinær støtte. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den generelle markedssituation for landbrugsvarer drøftes normalt hvert kvartal i Rådet (landbrug og fiskeri).

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Ifølge FN's Fødevare- og Landbrugsorganisations (FAO) fødevareprisindeks er de globale fødevarepriser i februar 2024 faldet med 0,7 pct. fra januar 2024. Fødevareprisindekset toppede i marts 2022. Priserne er i februar 2024 10,5 pct. lavere end i februar 2023. Udviklingen fra januar 2024 til februar 2024 i indekset er drevet af faldende priser på korn (5,0 pct.) og madolie (1,3 pct.), mens prisen steg på sukker (3,2 pct.), kød (1,8 pct.) og mælk (1,1 pct.).

Markedssituationen for korn og proteinafgrøder

Det Internationale Kornråd (IGC) estimerer i sin seneste rapport fra februar 2024 en stigning i produktionen for indeværende år 2023/24 på 1,9 pct. sammenlignet med året før. Efterspørgslen på korn forventes at stige med 2,1 pct., primært på grund af stigende industriel efterspørgsel, men også efterspørgslen på foder og mad er stigende. Den internationale handel med kornprodukter forventes for tredje år i træk at falde med 2,2 pct. Priserne på kornafgrøder falder fortsat. I februar 2024 er de samlede kornpriser faldet med yderligere 8 pct. Sammenlignet med 2022 er priserne faldet med 36,2 pct., heraf 46,3 pct. for hvede, 43,0 pct. for majs og 49,4 pct. for byg.

I forhold til situationen i Ukraine har Ruslands invasion haft alvorlige konsekvenser for markedsdynamikken, herunder særligt adgang til dyrkningsområder i russisk besatte områder og risici forbundet med arbejdet og transport af afgrøder. Dette medfører, at der er store usikkerheder forbundet med estimater. Produktionen i Ukraine forventes i indeværende år 2023/24 for flere afgrøder at ligge under niveauet før krigen i 2020/21. Det betyder fald på 1,0 pct. for majs og 16,2 pct. for byg, men en forøgelse på 13,0 pct. for hvede. I forhold til det netop afsluttede produktionsår 2022/23 forventes der i Ukraine en forøgelse af produktionen på 7,1 pct. for hvede, på 8,4 pct. for majs og 1,1 pct. for byg. Ukrainsk eksport forventes at falde med 16,7 pct. i forhold til før krigen i 2020/21, herunder med 8 pct. for hvede, 15,4 pct. for majs og 57 pct. for byg. I forhold til 2022/23 forventes Ukraines samlede eksport at falde med 25 pct., herunder med 9,4 pct. for hvede, 33,5 pct. for majs og 33,5 pct. for byg. Af Ukraines korneksport har andelen til EU siden marts 2022 udgjort ca. 45 pct.

Kommissionen vedtog den 30. juni 2023 et komitéforslag om yderligere krisestøtte til Polen, Ungarn, Rumænien, Slovakiet og Bulgarien på 100 mio. euro og indgik aftale om garanti for transit af ukrainske landbrugsprodukter gennem disse medlemsstater. Denne aftale udløb den 15. september 2023. Polen og Ungarn har efterfølgende indført nationale importforbud for korn og visse andre landbrugsvarer fra Ukraine, hvilket har fået Ukraine til at anlægge sag mod EU ved Verdenshandelsorganisationen (WTO). Slovakiet har også selvstændigt indført et midlertidigt forbud mod import af ukrainsk korn, men har lavet en aftale med Ukraine den 21. september 2023 om at etablere en licensordning for handel med korn med henblik på at ophæve importforbuddet, når ordningen er på plads. Ukraine har i oktober 2023 suspenderet sin sag hos WTO, mens der pågår forhandlinger med Polen, Slovakiet og Ungarn. I starten af november 2023 blokerede polske lastbilchauffører grænsen til Ukraine for lastbiler fra Ukraine. Dette skete som protest imod antallet af ukrainske lastbiler, der bl.a. kører carbotagekørsel i EU. Blokeringen medførte lange køer til den polske grænse. Den 16. januar 2024 indgik polske vognmænd en aftale med den polske regering om at ophæve deres månedlange blokade af flere grænseovergange mellem Ukraine og Polen frem til den 1. marts 2024.

Til gengæld startede polske landmænd den 20. februar 2024 en større blokade af den ukrainske grænse i protest mod import af ukrainske landbrugsvarer. Der har også primo marts været blokade af grænseovergange mellem Polen og Ukraine. Letland har den 23. februar 2024 valgt at indføre et nationalt forbud mod import af korn fra Rusland og Belarus, som er gældende frem til den 1. juli 2025.

Kommissionen har den 10. juli 2023 vedtaget krisestøtte på 330 mio. euro til de 22 medlemsstater, som ikke tidligere har modtaget krisestøtte i 2023. Støtten målrettedes producenter, som har oplevet usikkerhed på de omfattede medlemsstaters markeder grundet en række specifikke problemer, herunder ugunstige vejrforhold, høje inputpriser, inflation, faldende afsætningspriser og eftervirkninger af covid-19 og Ruslands invasion af Ukraine. Danmarks andel heraf er 6,35 mio. euro svarende til 47,3 mio. kr.

Kommissionen har i november 2023 fremsat forslag om ekstraordinær støtte til landbrugssektoren i Grækenland og Slovenien, fordi dele af Grækenland i august og september 2023 blev ramt af skovbrande af usædvanligt omfang og efterfølgende af oversvømmelser, mens Slovenien den 3.-4. august 2023 blev ramt af store mængder regn og kraftig storm, der resulterede i jordskred og oversvømmelser. I begge medlemsstater medførte naturkatastroferne store skader på landbrugsarealerne. Krisestøtten er på i alt 51,7 mio. euro (cirka 385,5 mio. kroner).

Eksport af korn fra Ukraine

Kommissionen fremlagde i maj 2022 en meddelelse om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner", KOM (2022)217). Tiltaget havde til hensigt at udbygge alternative fragtruter for korneksport ud af Ukraine, der omgik den russiske flådeblokade i Sortehavet. Det er med tiltaget lykkedes at øge eksporten af korn fra Ukraine. For at styrke de alternative fragtruter fremlagde Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Verdensbanken samt Ukraine, Tjekkiet, Polen, Rumænien, Slovakiet og Moldova den 11. november 2022 en fælles erklæring, hvor der tilsammen mobiliseres 1 mia. euro i perioden 2022-23. Hensigten med de alternative fragtruter var, at landbrugsprodukter fra Ukraine skulle eksporteres bredt til EU og herfra videre til tredjelande. Indtil videre har over 61 mio. ton korn, oliefrø og relaterede produkter forladt Ukraine gennem de alternative fragtruter, som hermed har muliggjort eksport af omkring 60 pct. af Ukraines korn siden krigens begyndelse. De resterende 40 pct. er blevet eksporteret via Sortehavsruterne. Eksporten fra Ukraine gennem de alternative fragtruter udgør ca. 40 mia. euro.

Rusland og Ukraine indgik den 22. juli 2022 aftale med FN og Tyrkiet om eksport af korn fra Ukraine via tre ukrainske havne ved Sortehavet. Aftalen var midlertidig og er gentagne gange blevet forlænget, men udløb den 17. juli 2023. Ukraine har trods russiske trusler om militær indgriben oprettet humanitære korridorer i den vestligste del af Sortehavet. I december 2023 eksporterede Ukraine ca. 4,8 mio. ton landbrugsprodukter via Sortehavet. Til sammenligning eksporterede Ukraine omkring 6 mio. ton månedligt via Sortehavet før Ruslands invasion.

Kommissionen har i januar 2024 fremsat forslag om handelsliberalisering med Ukraine. Formålet er fortsat at bidrage til at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion. Forslaget vil sikre en forlængelse af den toldfri adgang for ukrainske landbrugsvarer til det europæiske marked fra den 6. juni 2024 til den 5. juni 2025. Som følge af kritik fra en række medlemsstater over ordningens utilsigtede konsekvenser for visse dele af europæisk landbrug foreslås en udbygning af beskyttelsesforanstaltninger fra EU's side, hvis der opstår markedsforstyrrelser i EU eller hos én eller enkelte medlemsstater. Kommissionen vil overvåge markedet og afrapportere hver anden måned. Derudover vil der for de mest følsomme landbrugsprodukter (fjerkræ, æg og sukker) blive etableret en automatisk 'nødbremse', der sikrer genindførsel af told, hvis importen overstiger gennemsnittet af importen i 2022-23.

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

I kalenderåret 2023 er mælkeindvejsningen i EU steget 0,1 pct. i forhold til 2022. Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter er efter en periode med historisk høje priser på vej ind i en tid med mere normaliserede priser. Mælkeprisen lå i december 2022 på 57,4 cent/kg, hvilket historisk er en rekordhøj pris. I december 2023 lå prisen på 46,6 cent/kg., som set over en længere periode er en god pris. De faldende priser skyldes vigende efterspørgsel fra forbrugerne. I løbet af efteråret 2023 er der dog sket en væsentlig forbedring af prisen på mejeriprodukter. Ultimo februar 2024 lå prisen på skummetmælkepulver på 254 euro/100 kg. Det er 3 pct. under prisen samme tid i 2023. Smørprisen lå på 557 euro/100 kg, hvilket er 16 pct. over prisen samme tid sidste år.

Markedssituationen for svinekød

I perioden januar-november 2023 er antallet af slagtninger i EU faldet med 7,3 pct., heraf 19,5 pct. i Danmark. EU's marked for svinekød er præget af høje priser. I løbet af 2023 er priserne steget betydeligt på grund af det faldende udbud. Dog er priserne nu begyndt at falde. I uge 6 i 2024 er EU-prisen på 204,8 euro/100 kg. Det er historisk fortsat en pæn pris, om end 4,7 pct. lavere end samme tid sidste år. Den danske notering følger nogenlunde samme tendens. Den danske svinefødssektor er ramt af faldende eksport til Kina. En større del af den danske produktion skal derfor afsættes på EU's indre marked. De danske afregningspriser ligger imidlertid under de øvrige store producentlande i EU. Udbrud af afrikansk svinepest påvirker ligeledes fortsat markedssituationen. Der er især mange udbrud blandt tamsvin på Balkan.

Markedssituationen for oksekød

I perioden januar-november 2023 faldt EU's produktion af oksekød med 3,9 pct. i forhold til samme periode af 2022. I 2023 har prisniveauet generelt været let faldende og var i medio februar 2024 på 499,3 euro/100 kg, hvilket er 3,4 pct. lavere end samme tid året før. Dette er dog fortsat betydeligt over gennemsnittet for de seneste tre år. Generelt oplyser Kommissionen, at producenternes indtjeningsmargener er positive. EU's eksport steg med 1,3 pct. i perioden januar-november 2023 sammenlignet med tilsvarende periode af 2022. EU's import faldt med 2,9 pct. i perioden januar-november 2023 i forhold til samme periode af 2022.

Markedssituationen for fjerkrækød

Produktionen af fjerkrækød er stigende i EU. I perioden januar-november 2023 steg produktionen 3,3 pct. i forhold til samme periode af 2022. Markedssituationen i fjerkræsektoren er karakteriseret ved forholdsvis høje priser. I uge 6 i 2024 var prisen på 255,71 euro/100 kg, hvilket er 0,4 pct. under prisen samme tid sidste år. Der er ifølge Kommissionen for tiden særdeles positive indtjeningsmargener til producenter af fjerkrækød. EU er fortsat nettoeksportør af fjerkrækød målt både i mængde og værdi. Fugleinfluenza er fortsat et problem for fjerkræsektoren, og flere tredjelande har indført importforbud. I perioden januar-november 2023 steg EU's import af fjerkræ med 5,8 pct. i forhold til samme periode af 2022, mens eksporten i samme periode faldt 1,8 pct. Importen fra Ukraine steg med 47 pct., og Ukraine er nu næststørste importland med 26 pct. kun overgået af Brasilien med 33 pct. Også for æg er importen fra Ukraine steget, med 126 pct. i perioden januar-november 2023. Ukraine er nu største eksportør til EU med en andel på 60 pct. I den nævnte periode udgjorde værdien af importen af fjerkrækød 2 mia. euro, mens æggeimporten udgjorde 144 mio. euro.

Eksport generelt

EU's landbrugseksport faldt tredje kvartal 2023 med 5 pct. i forhold til samme periode i 2022. Landbrugsimporten til EU faldt med 16 pct. i samme periode, dog med en stigning i importen af sukker på 76 pct. For de første tre kvartaler af 2023 var EU's landbrugseksport på ca. 210,8 mia. euro og ca. 146,1 mia. euro i import, hvilket gav EU et handelsoverskud på landbrugsområdet på ca. 64,7 mia. euro (482 mia. kr.). I 2022 var handelsoverskuddet på landbrugsområdet på ca. 57,8 mia. euro (ca. 430,6 mia. kr.). EU's tre største eksportmarkeder var fortsat UK, USA og Kina, som i 2022 udviklede sig med øget eksport til UK og USA på henholdsvis 14,1 pct. og 15,4 pct., mens eksporten til Kina i 2022 faldt med 7,9 pct. I 2022 var EU's tre største importmarkeder Brasilien, UK og Ukraine, som steg med henholdsvis 48,9 pct., 28,5 pct. og 90,6 pct. Ukraine har i 2022 overtaget pladsen fra USA.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er ikke redegjort for gældende dansk ret i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer forventer overordnet set yderligere stigninger i produktionsomkostninger for alle sektorer som følge af den aktuelle situation i Ukraine. Krigen har åbenlyse konsekvenser for eksporten til Rusland og Ukraine, men den medfører også ændringer i fragtruter til øvrige eksportmarkeder og store udfordringer med at sikre forsyningssikkerheden. Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for grisekød, at resultatet af svinetællingen fra december 2023 tyder på, at man for første halvår 2024 vil se samlede slagtninger af svin i EU, der ikke vil ligge langt fra året før. Derudover kan man i andet halvår forvente slagtninger i EU, som vil ligge højere end året før. Når det gælder udviklingen i antal søer er der store stigninger i Polen og Spanien med mere moderate stigninger i Danmark og Nederlandene. I Tyskland er der en stort set uændret bestand af søer, mens kun Frankrig kan notere en fortsat nedgang i antallet af søer. Landbrug & Fødevarer anfører, at markedssituationen for mælk og mejeriprodukter efter en periode med historisk høje priser er på vej ind i en tid med mere normaliserede priser. Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for oksekød, at konkurrencen inden for kvægsektoren i EU er stadig hård

Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for fjerkræ og æg, at der på fjerkræområdet opleves større grad af protektionisme, hvor især udbrud af fugleinfluenza bruges på en række eksportdestinationer til at lukke for eksport fra Danmark og EU. Omvendt har sektoren haft stor gavn af de indgåede regionaliseringsaftaler med hovedmarkederne, hvortil eksporten har kunnet fortsætte. Den danske og EU's fjerkræsektor er bekymret over den stigende import af fjerkrækød og æg fra Ukraine. Den markante importstigning presser ifølge Landbrug & Fødevarer EU's marked for fjerkrækød. En effekt af

den øgede import af fjerkrækød og æg og produkter fra Ukraine ind i EU er, at polsk fjerkrækød presses ind på det danske marked til priser markant under de danske priser. I lyset af situationen i Ukraine støttes forslaget om en etårig forlængelse af handelsliberaliseringen med Ukraine, herunder at der fastsættes en automatisk mekanisme, hvor der indføres importtold på fjerkrækød og æg, når et fastsat importniveau nås.

Landbrug & Fødevarer anfører ift. markedssituationen for korn og raps, at der generelt ses langsomt faldende afgrødepriser, mens efterspørgslen ser stabil ud. Globalt er der rigelige mængder korn fra Rusland og Ukraine samt soja fra Brasilien til at mætte lokal efterspørgsel. Samtidig efterspørger Kina mindre grundet landets økonomiske situation. Det største problem for europæiske landmænd er lave priser på afsætning kombineret med høje priser på input, hvilket skærer direkte i indkomsten.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater har fortsat stor fokus på udfordringerne som følge af den russiske invasion af Ukraine. Det ventes, at flere medlemsstater vil give udtryk for, at importerede produkter ikke produceres under samme standarder som europæiske, og særligt nabolandene til Ukraine er kritiske over for importens påvirkning af EU-markedet, hvilket inden for enkelte sektorer som fjerkrækød, æg og sukker også kan ventes anført af flere medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked med lige konkurrencevilkår og begrænset og målrettet ekstraordinær støtte. Regeringen arbejder samtidigt for velfungerende international handel, der også kan betyde større robusthed i de globale fødevarerforsyningskæder. Det er vigtigt, at Kommissionen overvåger markedssituationen for landbrugsvarer som følge af Ruslands invasion af Ukraine. Regeringen støtter, at EU understøtter eksport af korn fra Ukraine.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 8. december 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10-11. december 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. november 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til sektorer for korn og oliefrø i Bulgarien, Polen og Rumænien oversendt til Folketingets Europaudvalg den 22. marts 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om yderligere ekstraordinær støtte til sektorer for korn og oliefrø i Bulgarien, Ungarn, Polen, Rumænien og Slovakiet oversendt til Folketingets Europaudvalg den 3. maj 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til landbrugssektorer berørte af særlige problemer, der påvirker landbrugsproducenternes økonomiske levedygtighed, oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. juni 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til landbrugssektorer til de landbrugssektorer i Grækenland og Slovenien, der er påvirket af naturkatastrofer, er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 22. november 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

3. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2024 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis
KOM (2024) 114

Nyt notat.

Resumé

På baggrund af Det Internationale Havundersøgelseråds (ICES) rådgivning for tobis, som blev offentliggjort den 29. februar 2024, foreslår Kommissionen en tilpasning af fiskerimulighederne for 2024 for så vidt angår tobis, hvor sæsonen traditionelt starter 1. april. Forslaget introducerer også nye samlede fiskerimuligheder (TAC'er)¹ for EU for arterne skærising, rødtunge og slethvar i Skagerrak og Kattegat. Desuden inkluderer forslaget opdateringer for visse regionale fiskeriforvaltningsorganisationer samt korrektioner af fejl. Sagen skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande. Regeringen støtter, at fiskerimuligheder for tobis fastsættes i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning og finder det vigtigt, at danske fiskeriinteresser så vidt muligt fastholdes i britisk farvand. Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2024) 114 af 6. marts 2024 fremlagt forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2024/257 om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2024 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis. Forslaget er endnu ikke modtaget i dansk sprogversion.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 26. marts 2024, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

Rådet (landbrug og fiskeri) opnåede i december 2023 politisk enighed om en forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2024, 2025 og 2026 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om ændring af forordning (EU) 2023/194 (2024/257). Forordningen indeholdt ikke fiskerimuligheder for tobis for fiskerisæsonen 2024, da den videnskabelige rådgivning ikke forelå.

Forslaget indeholder derfor bl.a. en fastsættelse af fiskerimuligheder for tobis for 2024. Ligeledes introducerer forslaget nye samlede fiskerimuligheder (TAC'er) for EU for de tidligere ikke kvoterede arter

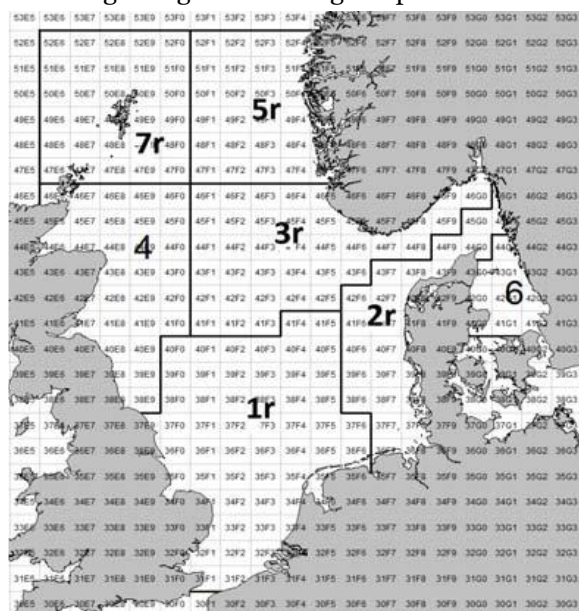
¹ TAC = Total Allowable Catches = samlede tilladte fangstmængder

skærising, rødtunge og slethvar i Skagerrak og Kattegat, baseret på en forpligtigelse i Handels- og Samarbejdsaftalen mellem EU og UK. Desuden inkluderer forslaget opdateringer for visse regionale fiskeri-forvaltningsorganisationer samt korrektioner af fejl.

Tobis

Tobis er en delt bestand mellem EU og UK. Kommissionen foreslår, at EU baserer sig på rådgivningen, som Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) offentliggjorde den 29. februar 2024. Tobissæsonen forudsættes påbegyndt den 1. april 2024.

TAC-rådgivningen for tobis gives pr. område for hvert af de syv følgende forvaltningsområder:

For 2024 har ICES fremlagt ny rådgivning for følgende fire forvaltningsområder (i parentes rådgivningen for 2023).

- Område 1r (Dogger Banke området og sydlige Nordsø): 132.315 tons (120.428 tons).
- Område 2r (centrale østlige Nordsø og Skagerrak): 35.925 tons (40.997 tons).
- Område 3r (Norske farvande i Nordsøen og Skagerrak): 0 tons (30.570 tons).
- Område 4 (skotske østkyst): 0 tons (35.020 tons).

For områderne 5r, 6 og 7r er der ikke udført en analytisk bestandsvurdering af ICES. For disse områder dækker ICES rådgivningen for 2023 også 2024:

- Område 5r (Viking og Bergen Bank i norsk zone i Nordsøen): 0 tons.
- Område 6 (Kattegat): 140 tons.
- Område 7r (Shetlandsområdet): 0 tons.

For område 3r og 4 anbefaler ICES, at der fastsættes en monitorerings-TAC på 5.000 tons for at have et datagrundlag til bestandsvurdering i 2025.

Den 8. februar 2024 notificerede UK EU i henhold til Handels- og Samarbejdsaftalen om, at UK lukker for tobisfiskeri i den engelske del af Nordsøen (ICES område 4) og i skotsk farvand fra 26. marts 2024.

EU og UK er fortsat forpligtet i henhold til Handels- og Samarbejdsaftalen at afholde konsultationer med henblik på at fastsætte en TAC for alle syv tobisbestande.

På baggrund af konsultationer med UK i første halvdel af marts 2024 forventes Kommissionen at fremsætte forslag til konkrete TAC og kvoter for tobis for 2024, som følger rådgivningen i område 2r, 3r (med en monitoringskvote på 5.000 tons), 4 (ingen monitoringskvote), 5r, 6 og 7r. For område 1r fastsættes TAC til 97 pct. af rådgivningen til 169.411 tons.

Fastsættelse af fiskerimuligheder for slethvar, skærising og rødtunge i Skagerrak og Kattegat

Der har ikke tidligere været fastsat kvoter og fordelingsnøgler ("relativ stabilitet") for arterne skærising, rødtunge og slethvar i Skagerrak og Kattegat. Imidlertid har EU og UK en forpligtelse i Handels- og Samarbejdsaftalen til efter rådgivning fra ICES at analysere forvaltningen af de tidligere fælleskvoter for nordsøbestandene af "pighvar/slethvar" og "rødtunge/skærising". Som opfølgning på dette og på baggrund af rådgivning fra ICES af 16. december 2022 har EU og UK besluttet at opdele bestandene og fordele dem på de farvandsområder, som ICES-rådgivningen dækker respektivt. For de tre bestande slethvar, rødtunge og skærising omfatter rådgivningen både Nordsøen og Skagerrak og Kattegat. Derfor fastsættes der nu en samlet EU-TAC for henholdsvis rødtunge og skærising i Skagerrak og Kattegat. Der bliver ikke introduceret en intern fordelingsnøgle på de respektive bestande, men Kommissionen nævner muligheden for at introducere dette senere. Slethvar er ved en fejl ikke i forslaget, men forventes inkluderet i et supplerende non paper fra Kommissionen inden vedtagelsen af forslaget, hvor der også fastsættes en samlet EU-TAC for denne bestand.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget har ikke konsekvenser for EU's budget.

Fastsættelse af fiskerimuligheder har erhvervsøkonomiske konsekvenser. Der er samlet set faldende fiskerimuligheder for tobis af relevans for dansk fiskeri i forslaget. Konsekvenserne for brutto-indtjeningen vil derudover også afhænge af blandt andet udviklingen i afsætningspriserne samt omkostninger, herunder brændstof, og af fiskerimønstre. Fiskerimulighedernes størrelse har også afledte erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien. UK's beslutning om at lukke for tobisfiskeriet i engelske og skotske farvande har alvorlige erhvervsøkonomiske konsekvenser for det danske fiskeri, som hovedsagelig fisker deres kvote i UK-farvande. Ligeledes har det store erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien, som forventes at få en nedgang i udbud af råvarer.

Tobis er en industrifisk, som anvendes til at fremstille fiskemel og fiskeolie. Det er økonomisk en vigtig fisk for dansk fiskeri, samt for den danske fiskemel- og fiskeolieindustri. Tobis er sammen med brisling de to vigtigste industriarter i dansk fiskeri. Priserne for tobis svinger, også afhængigt af udbuddet på

verdensmarkedet. Ligeledes svinger niveauet af fiskerimulighederne, som følge af den biologiske rådgivning. Danmark har 96 pct. af EU's fiskerimuligheder efter tobis. Danske fiskeres samlede fiskerimuligheder for tobis var i 2023 på 181.637 tons. I gennemsnit var prisen for tobis i 2023 2,28 kr. pr. kilo, hvilket svarer til en førstehåndsværdi for fiskeriet på omkring 414 mio. kr. i 2023 og dertil kommer betydningen af tobis som råvare for fiskemel- og fiskeolieindustrien. Som følge af den videnskabelige rådgivning for 2024 for tobis og UK's lukning af fiskeriet i engelske og skotske farvande, forudses der et fald i bruttoindtjeningen i tobisfiskeriet.

Sagen skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande.

Høring

Sagen har været i høring i § 5-udvalget (fiskeri).

Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO) er overordnet positiv over for resultatet af konsultationerne mellem EU og UK om selve kvotefastsættelsen for tobis.

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) støtter DPPO's bemærkninger om kvotefastsættelsen for tobis. Endvidere bemærker DFPO, at det er positivt, at Kommissionen har fokus på UK's lukning af tobisfiskeriet i britisk farvand. I forhold til rødtunge, skærising og slethvar er DFPO forundret over, at der fastsættes kvoter. DFPO stiller sig tvivlende over for nødvendigheden og er meget bekymret for de afledte effekter heraf, idet der alene er tale om bifangster.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at forslaget kan vedtages med et kvalificeret flertal i Rådet.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter, at fiskerimuligheder for tobis fastsættes i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning og finder det vigtigt, at danske fiskeriinteresser så vidt muligt fastholdes i britisk farvand. Regeringen finder i den sammenhæng, at der bør findes proportionale alternativer til en fuldstændig lukning. Regeringen finder det desuden vigtigt, at fiskerimuligheder for tobis fastsættes hurtigst muligt, så fiskeriet kan påbegyndes fra den 1. april 2024.

Regeringen finder, at fastsættelse af fiskerimuligheder (TAC'er) for EU og eventuelle interne fordelingsnøgler for de tidligere ikke kvoterede arter skærising, rødtunge og slethvar i Skagerrak og Kattegat bør tage hensyn til dansk historisk fiskeri, således at danske fiskeriinteresser tilgodeses bedst muligt.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 17. november 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 8. november 2023,

Sagen har endvidere været forelagt Folketingets Europaudvalg den 8. december 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. november 2023.

Notaterne er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

